

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MIQYOSIDA PATRONAJ XIZMATI UNING KECHA, BUGUN, ERTASI...

Respublika o'rta tibbiyot Xodimlarning malakasini Oshirish va ixtisoslashtirish markazi Farg'ona filiali Universal va Progressiv Model asosida Tibbiy brigadalar ishini tashkil etish bo'yicha mahalliy bosh trener Valeolog parapsixolog o'quv ishlari bo'yicha filial Direktori o'rinbosari.

Dexqonova Dilnoza Abduxalilovna Yunisev

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasidagi birlamchi tibbiy-sanitar muassasalarda amalga oshirilayotgan islohotlar, Prezident farmonlari va qarorlari asosida tahlil qilinadi. Tadqiqot asosiy e'tiborni oilaviy poliklinikalar, tibbiyot xodimlarini rag'batlantirish mexanizmlari, raqamli texnologiyalarni joriy etish va aholi uchun sifatli xizmat ko'rsatish jarayonlariga qaratadi. Matbuot va ilmiy manbalar ushbu islohotlarning samaradorligini va ularning ijtimoiy ta'sirini yoritadi.

Kalit so'zlar: birlamchi tibbiy yordam, sog'liqni saqlash islohotlari, oilaviy shifokor, raqamli texnologiyalar, Prezident farmonlari, O'zbekiston.

Аннотация: В данной статье анализируются реформы в системе первичной медико-санитарной помощи Республики Узбекистан на основе указов и решений Президента. Основное внимание уделяется семейным поликлиникам, механизмам стимулирования медицинских работников, внедрению цифровых технологий и обеспечению качественного обслуживания населения. Материалы прессы и научные источники освещают эффективность реформ и их социальное воздействие.

Ключевые слова: первичная медико-санитарная помощь, реформы здравоохранения, семейные врачи, цифровые технологии, Президентские указы, Узбекистан.

Annotation: *This article analyzes reforms in the primary health care system of the Republic of Uzbekistan based on Presidential decrees and decisions. The focus is on family clinics, mechanisms for incentivizing medical personnel, the implementation of digital technologies, and providing quality services to the population. Press materials and academic sources highlight the effectiveness of reforms and their social impact.*

Keywords: *primary health care, health reforms, family doctors, digital technologies, Presidential decrees, Uzbekistan.*

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi mustaqillik yillarida sog'liqni saqlash sohasida tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, birlamchi tibbiy-sanitariya yordamini ko'rsatadigan muassasalarda tizimli o'zgarishlar joriy etilmoqda. Ushbu islohotlarning asosiy maqsadi aholiga sifatli va qulay tibbiy xizmatlarni yetkazish, sog'liqni saqlash tizimini zamonaviy me'yorlarga moslashtirish va patronaj xizmatini yanada takomillashtirish uchun shuningdek, raqamli texnologiyalarni keng joriy qilishdir.

Prezident farmonlari va qarorlari bu jarayonda asosiy huquqiy baza sifatida xizmat qilmoqda. Farmonlar orqali oilaviy poliklinikalar va mahalliy tibbiyot punktlarining faoliyati takomillashtirilmoqda, tibbiyot xodimlarining malaka oshirish tizimi va rag'batlantirish mexanizmlari yo'lga qo'yilmoqda. Shuningdek, hududlarda sog'liqni saqlash xizmatlarining teng taqsimlanishi va uzoq hududlardagi aholiga ham sifatli xizmat ko'rsatish masalalari ham ustuvor vazifa sifatida belgilangan.

Islohotlar natijasida birlamchi tibbiy yordamda oilaviy shifokorlar ulushi ortib, ular bemorlar bilan muntazam aloqada bo'lishga, profilaktika va davolash ishlarini samarali tashkil etishga qodir bo'ladi. Matbuot va ilmiy manbalar ushbu o'zgarishlarni yoritib, aholiga xizmat ko'rsatish sifatining oshganini va tizimning barqarorligini ta'kidlamoqda.

Bundan tashqari, raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali bemorlarni elektron ro'yxatdan o'tkazish, ularning sog'liq holatini monitoring qilish va tibbiy xizmatlarni tezkor yetkazish imkoniyati yaratilgan. Bu esa tibbiy xizmat ko'rsatish jarayonini optimallashtirish, xodimlar ishini yengillashtirish va aholi uchun xizmat ko'rsatish sifatini oshirishga xizmat qiladi.

O'rganilgan materiallar va Prezident farmonlari shuni ko'rsatadiki, birlamchi tibbiy-sanitariya muassasalarida amalga oshirilayotgan islohotlar nafaqat sog'liqni saqlash tizimini takomillashtirish, balki aholining ijtimoiy farovonligini oshirish va davlat xizmatlarini samarali tashkil etishga ham qaratilgan. Bu jarayonning davomiyligi va bosqichma-bosqich amalga oshirilishi tizimni barqaror rivojlantirish imkonini beradi. Oilaviy poliklinikalar tarmog'ining kengayishi va hududlarda birlamchi yordamning yaxshilanishi. Tibbiyot xodimlarini rag'batlantirish mexanizmlarining joriy etilishi, malaka oshirish tizimi va ijtimoiy kafolatlar. Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali bemorlarni elektron ro'yxatga olish, onlayn maslahatlar, dori-darmon monitoringi va statistikasi boshqarish tizimi.

Hududlarda aholiga xizmat ko'rsatishda tenglikni ta'minlash va uzoq hududlarni qamrab olish. Olimlar fikriga ko'ra, masalan, A. Rahmonov (2022) birlamchi tibbiy yordam tizimining samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalar va oilaviy shifokor tizimi muhim ekanligini ta'kidlaydi. S. Mirzaev (2021) esa Prezident farmonlari orqali amalga oshirilgan islohotlar ijtimoiy barqarorlik va aholining sog'liq ko'rsatkichlarini yaxshilashga xizmat qilganini qayd etadi. Matbuot materiallari ham islohotlarning aholiga ijobiy ta'sirini tasdiqlaydi va ularning qamrovini kengaytirish zarurligini ta'kidlaydi. Birlamchi tibbiy-sanitariya yordam tizimi har bir davlat sog'liqni saqlash tizimining poydevori hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgach, ushbu tizimni modernizatsiya qilish, oilaviy shifokorlik tizimini kengaytirish va hududlarda sifatli xizmat ko'rsatishni ta'minlash masalalari dolzarb bo'ldi. Prezident farmonlari asosida amalga oshirilayotgan islohotlar, xususan oilaviy poliklinikalarni rivojlantirish, tibbiyot xodimlarini rag'batlantirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va aholi

salomatligini monitoring qilish tizimi, tizimning samaradorligini oshirishga qaratilgan. Prezidentimiz qabul qilgan mazkur farmon va qarorlar sog‘liqni saqlash tizimini yangi bosqichga olib chiqib, kasalliklarning oldini olishga yo‘naltirilgan samarali modelni shakllantirdi. Ayniqsa, patronaj xizmati, ona va bola salomatligi, yurak-qon tomir hamda qandli diabet profilaktikasi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishiga aylandi. Shu bilan birga, matbuot va ilmiy manbalar ushbu jarayonning ijtimoiy ta‘sirini yoritadi.

Prezident farmoni № PF–6110 “O‘zbekiston Respublikasida sog‘liqni saqlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” Ushbu farmon sog‘liqni saqlash tizimida tub burilish yasadi. Prezidentimiz birinchi marta kasallikni davolash emas, balki uning oldini olishni ustuvor vazifa sifatida belgilab berdi. Ayniqsa, poliklinikalar faoliyatini qayta tashkil etish, patronaj xizmatini kuchaytirish va aholini xavf omillaridan himoya qilishga qaratilgan choralar joriy etildi. Mazkur farmon birlamchi tibbiy yordamni kuchaytirish orqali yurak-qon tomir kasalliklari va qandli diabetning oldini olishga xizmat qildi. “Birlamchi tibbiy-sanitariya yordamini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” Prezidentimiz oilaviy shifokor va hamshiralarning aholi bilan yaqin ishlashini ta‘minlash, doimiy tibbiy kuzatuvni yo‘lga qo‘yish orqali kasalliklarni erta bosqichda aniqlash mumkinligini ta‘kidladi. Qaror patronaj xizmati orqali ona va bola salomatligini mustahkamlashga qaratilgan muhim mexanizmlarni joriy etdi. “Onalik va bolalikni muhofaza qilish tizimini takomillashtirish to‘g‘risida” Mazkur qarorda Prezidentimiz sog‘lom avlodni shakllantirish mamlakat kelajagi ekanini alohida ta‘kidladi. Hujjat asosida homilador ayollar va yosh bolalarning uy sharoitida kuzatuvni kuchaytirilib, patronaj xizmatining qamrovi kengaytirildi. Bu esa tug‘ma kasalliklar, bolalar o‘limi va asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etdi.

2022- yil 7- iyun Prezident qarori № PQ–283 “Yurak-qon tomir va endokrin kasalliklarni barvaqt aniqlash va profilaktika qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida” Ushbu qaror orqali yurak kasalliklari va qandli diabetni erta aniqlashga qaratilgan skrining tekshiruvlari joriy etildi. Prezidentimiz sog‘lom turmush tarzini

shakllantirish, aholining tibbiy madaniyatini oshirish orqali surunkali kasalliklar sonini kamaytirish mumkinligini ta'kidladi. Poliklinikalarda xavf guruhidagi fuqarolar bilan manzilli ishlash tizimi yo'lga qo'yildi. Prezident qarori (2022 -yil yakunida qabul qilingan) Birlamchi tibbiy yordam va profilaktika xizmatlarini yanada kuchaytirishga qaratilgan qaror. Ushbu qaror Prezidentimiz tomonidan boshlangan islohotlarni mantiqiy davomi bo'lib, poliklinikalarda profilaktikaga yo'naltirilgan xizmatlarni kengaytirishni maqsad qildi. Qarorda raqamli tibbiyot, tibbiy ma'lumotlar bazasini shakllantirish va patronaj xizmati samaradorligini oshirish vazifalari belgilandi. Bu aholining tibbiy xizmatlarga bo'lgan ishonchini mustahkamladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi barcha sohalar qatori tibbiyot tizimiga ham chuqur kirib kelmoqda. Tibbiyotda raqamlashtirish jarayonlari aholiga ko'rsatilayotgan tibbiy xizmatlarning sifatini oshirish, tashxis va davolash jarayonlarini tezkor va aniq tashkil etish imkonini bermoqda. Ayniqsa, elektron sog'liqni saqlash tizimlarining joriy etilishi shifokor va bemor o'rtasidagi munosabatlarni yangi bosqichga olib chiqdi. O'ZBEKISTON respublikasi prezidentining 2022 yil

26 yanvardagi pf 102 son «endokrinologiya xizmatini takomillashtirish va ko'lamini kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi farmondan kelib chiqib tizimda amalga oshirish kerak bo'lgan vazifalar muxokamasi to'g'risida

Aholiga ko'rsatilayotgan endokrinologik yordamning samarali hamda zamonaviy tizimini shakllantirish, kasalliklar va ularning asoratlari profilaktikasini takomillashtirish, aholiga yuqori malakali endokrinologiya yordamini ko'rsatish sifatini hamda ushbu yo'nalishdagi tibbiyot xodimlarining salohiyatini oshirish

Aholiga ko'rsatilayotgan endokrinologik yordamning samarali hamda zamonaviy tizimini shakllantirish, kasalliklar va ularning asoratlari profilaktikasini takomillashtirish, aholiga yuqori malakali endokrinologiya yordamini ko'rsatish sifatini hamda ushbu yo'nalishdagi tibbiyot xodimlarining salohiyatini oshirish

tashxislash va davolashning yuqori texnologiyali hamda innovatsion usullarini amaliyotga joriy etish

endokrinologiya yoʻnalishida ilmiy-tadqiqot faoliyatini takomillashtirish, soha xodimlarining salohiyatini oshirish.

ilmiy oilaviy shifokorlarni endokrin kasalliklarni tashxislash hamda davolash boʻyicha qayta tayyorlash;

endokrin kasalliklar mavjud oilalarga maxsus tayyorgarlikdan oʻtgan patronaj hamshirasini biriktirish;

patronaj hamshirasi tomonidan endokrin kasalligi boʻlgan, umumiy holati qoniqarli yoki xavf guruhidagi aholini erta aniqlash va differensiallashgan yondashuv asosida kuzatib borish;

tibbiy kuzatuv natijalari boʻyicha xavf omillari yuqori boʻlgan bemorlarni shifokor oldi koʻrigi xonalari hamshiralari hamda oilaviy shifokorlarga yoʻnaltirish;

endokrin kasalliklar boʻyicha xavf guruhiga kiruvchi bemorlar ustidan doimiy kuzatuv oʻrnatish maqsadida barcha tibbiyot brigadalarini glyukometr va maxsus test yaproqchalari bilan taʼminlash;

tashxislash va davolash maqsadida bemorlarni bir kunlik diagnostik statsionar kuzatish tizimini joriy etish.

Oʻzbekiston Respublikasida sogʻliqni saqlash sohasini raqamlashtirish davlat siyosatining ustuvor yoʻnalishlaridan biri hisoblanadi. Bu borada qabul qilingan qaror va dasturlar tibbiyot muassasalarida zamonaviy axborot tizimlarini keng joriy etishga xizmat qilmoqda. Tadqiqot metodologiyasida historiografik, kontent-tahlil va sistematik yondashuvlar qoʻllanildi. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari, respublika matbuoti (gazeta va jurnallar), sogʻliqni saqlash statistikasi, shuningdek, mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy tadqiqotlari asosiy maʼlumot manbai sifatida ishlatildi. Matbuot materiallari orqali oʻtkazilgan tahlil islohotlarning ijtimoiy-iqtisodiy taʼsirini, aholiga xizmat koʻrsatish sifatini va tizimdagi samaradorlikni aniqlash imkonini berdi. Olimlar fikriga koʻra, birlamchi tibbiy yordam tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish va oilaviy shifokor

tizimini kuchaytirish islohotlarning muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omil hisoblanadi. Matbuot materiallari va ilmiy tadqiqotlar islohotlarning ijtimoiy ta'sirini ko'rsatadi, jumladan aholining tibbiy xizmatga bo'lgan qoniqishi, malakali xodimlar soni va xizmat sifatining oshishi. Shu bilan birga, hududlar kesimida monitoringni kuchaytirish va chekka hududlarda tibbiy xizmat ko'rsatish tizimini takomillashtirish zarur. Endokrinologiya yo'nalishida ilmiy-tadqiqot faoliyatini takomillashtirish, soha xodimlarining salohiyatini oshirish. ilmiy oilaviy shifokorlarni endokrin kasalliklarni tashxislash hamda davolash bo'yicha qayta tayyorlash; endokrin kasalliklar mavjud oilalarga maxsus tayyorgarlikdan o'tgan patronaj hamshirasini biriktirish; patronaj hamshirasi tomonidan endokrin kasalligi bo'lgan, umumiy holati qoniqarli yoki xavf guruhidagi aholini erta aniqlash va differentsiallashtirish yondashuv asosida kuzatib borish; tibbiy kuzatuv natijalari bo'yicha xavf omillari yuqori bo'lgan bemorlarni shifokor oldi ko'rigi xonalari hamshiralari hamda oilaviy shifokorlarga yo'naltirish; endokrin kasalliklar bo'yicha xavf guruhiga kiruvchi bemorlar ustidan doimiy kuzatuv o'rnatish da barcha tibbiyot brigadalarini glyukometr va maxsus test yaproqchalari bilan ta'minlash; tashxislash va davolash maqsadida bemorlarni bir kunlik diagnostik statsionar kuzatish tizimini joriy etish. Sog'liqni saqlash tizimidagi normativ hujjatlar: tarixiy va amaliy sharh

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi "Yurak-qon tomir kasalliklarining oldini olish va davolash sifatini oshirish chora tadbirlar to'g'risida"gi 103-son qarori ijrosini ta'minlash bo'yicha tizimda amalga oshiriladigan vazifalar muhokamasi to'g'risida. birlamchi tibbiyot muassasalari tomonidan davriy tibbiy ko'riklarni yo'lga qo'yish hamda sog'lom turmush tarzini keng targ'ib qilish;

- ehtiyojmand aholi qatlamlarini zarur dori vositalari bilan bepul ta'minlash;
- hududlarda ko'rsatilayotgan yuqori texnologik, kaminvaziv kardiologik hamda kardiojarrohlik tibbiy xizmatlar ko'lamini oshirish;

- birlamchi bo'g'indagi mutaxassislarning kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirish va salohiyatini oshirish, sohada ilm-fanni rivojlantirish;
- yurak-qon tomir kasalliklari bo'lgan bemorlarga tibbiy xizmat ko'rsatish tizimini raqamlashtirish.
- yiliga bir marta 18 yoshdan 40 yoshgacha bo'lgan aholining salomatlik profilini (ovqatlanish xarakteri, tamakiga qaramlik, tana vazni indeksi, arterial bosim, qondagi qand va xolesterin darajasi va boshqalar) baholash;
- 40 yoshdan oshgan aholini oilaviy poliklinika va tibbiyot brigadalari orqali yiliga kamida bir marta manzilli skrining tekshiruvlaridan o'tkazish;
- yurak-qon tomir kasalliklari aniqlangan bemorlarning yagona elektron reyestrini yuritish
- «Ijtimoiy himoya yagona reyestri»da bo'lgan 200 mingdan ziyod aholiga enalapril (Enalapril) dori vositasini bepul tarqatish;

2022–2025 yillar mobaynida O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimini takomillashtirish, tibbiy xizmatlar sifatini oshirish va bemorlarga yaqin xizmat ko'rsatish yo'nalishida bir qator muhim normativ hujjatlar qabul qilindi. Bu hujjatlar tibbiyot xodimlari faoliyati, tez tibbiy yordam brigadalari, tashkilotlar boshqaruvi va tibbiyot muassasalari faoliyati bo'yicha aniq tizimli yo'nalishlarni belgilab berdi.

Eng avvalo, sohada amaliyotda qo'llanadigan 323-sonli elektro-shifokor brigadalari tashkil etilishi masalasi muhim o'rin egallaydi. Bu brigadalar orqali aholi, xususan qishloq va shahar aholisi uchun tezkor va malakali tibbiy yordam yetkazib berish samaradorligi oshirildi, bu tibbiy xizmat strategiyalariga erkin kirish imkonini yaxshiladi. (Bu brigadalar hozirgi tez tibbiy yordam tizimining strukturaviy qismi bo'lib xizmat qiladi).Keyingi muhim hujjat — 328-sonli buyruq bo'lib, u O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vaziri tomonidan 2020–2021 yillarda qabul qilingan bo'lib, sog'liqni saqlash tizimini isloh qilish tamoyillarini belgilaydi,

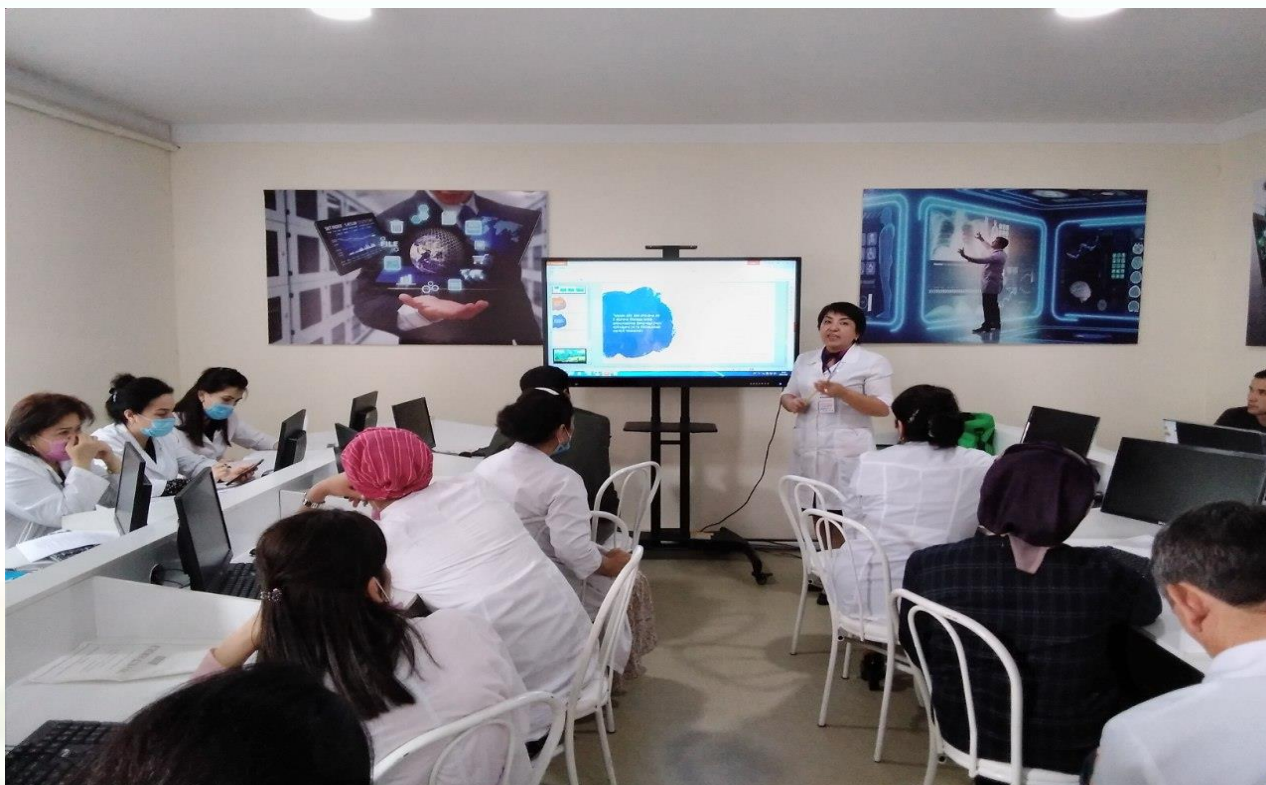

shu jumladan tibbiyot muassasalari ichki tartibi, tibbiyot xodimlarining mehnat faoliyati va normativ nazorat mexanizmlarini takomillashtirishni ko'zda tutadi.

Shunga munosib tarzda, 2022-yilgi 102-sonli prezident qarori sog'liqni saqlash sohasida tizimli islohotlarni davom ettirdi. Bu qaror orqali birlamchi tibbiy-sanitariya yordamini tashkil etish mexanizmlari, profilaktik tashxis va bemorlarni erta ko'rikdan o'tkazish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar belgilandi. Qaror aynan tasdiqlangani sog'liqni saqlash sohasida tizimli o'zgarishlar boshlangan yillar qatoriga kiradi.

Ushbu normativ asos bilan bog'liq holda, 103-sonli prezident qarori ham 2022–2023 yillar davomida qabul qilingan bo'lib, u sog'liqni saqlash tizimida boshqaruvni takomillashtirishga va tibbiyot xizmatlari ko'rsatishning sifatini oshirishga xizmat qildi. Qarorlar tibbiyot muassasalari ichki tartibini, sog'liqni saqlash xodimlari faoliyatini belgilovchi yagona standartlar asosida tashkil etishni nazarda tutadi. Shuningdek, sog'liqni saqlash sohasiga oid 263-sonli buyruq tibbiyot xodimlari mehnatini tartibga solish, tibbiyot xizmatlari sifat ko'rsatkichlarini monitoring qilish hamda statistik hisob-kitoblarni takomillashtirish kabi amaliy jihatlar bo'yicha qabul qilingan. Bu buyruq sog'liqni saqlash tizimida ichki normativ mexanizmlarni yaxshilash, shuningdek tibbiyot xodimlarining malaka va tajribasini oshirish orqali aholi salomatligini yaxshilashga xizmat qilmoqda.

Yuqoridagi hujjatlar va ularning amaliyotda tatbiqi O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish, tez tibbiy yordam xizmatlari samaradorligini oshirish, hamda profilaktika asosida sog'liqni saqlash xizmatini rivojlantirish kabi maqsadlarga qaratilgan. Bu hujjatlarning to'laqonli analizi shuni ko'rsatadiki, ularning ketma-ketligida sog'liqni saqlash tizimining samaradorligini oshirish, bemor ehtiyojlarini qondirish va tibbiy xizmat sifatini tizimli monitoring qilish imkoniyati yaratilib, tizimda aniq standartlar va tartibga soluvchi normativlar belgilangan.

Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi barcha sohalar qatori tibbiyot tizimiga ham chuqur kirib kelmoqda. Tibbiyotda raqamlashtirish jarayonlari aholiga ko'rsatilayotgan tibbiy xizmatlarning sifatini oshirish, tashxis va davolash jarayonlarini tezkor va aniq tashkil etish imkonini bermoqda. Ayniqsa, elektron sog'liqni saqlash tizimlarining joriy etilishi shifokor va bemor o'rtasidagi munosabatlarni yangi bosqichga olib chiqdi.

O'zbekiston Respublikasida sog'liqni saqlash sohasini raqamlashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu borada qabul qilingan qaror va dasturlar tibbiyot muassasalarida zamonaviy axborot tizimlarini keng joriy etishga xizmat qilmoqda.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tadqiqotda birlamchi tibbiy-sanitariya muassasalari sohasidagi islohotlarni tahlil qilishda kompleks yondashuv qo'llanildi. Tadqiqot metodlarining asosiy qismi quyidagilar:

Kontent-tahlil: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va rasmiy bayonotlari, shuningdek respublika matbuoti (gazeta, jurnal, veb-portallar) orqali amalga oshirilgan islohotlarning mazmuni va ularning aholiga ta'siri

o'rganildi. Kontent-tahlil orqali islohotlar qanday bosqichlarda amalga oshirilgani, tibbiy xizmat sifati va samaradorligi qanday o'zgargani aniqlanadi.

Sistematik tahlil: Birlamchi tibbiy yordam tizimidagi o'zgarishlar, jumladan oilaviy poliklinikalar, raqamlashtirish tizimi va tibbiyot xodimlarini rag'batlantirish mexanizmlari sistematik jihatdan o'rganildi. Shu yo'l bilan islohotlarning integratsiyalashuvi va tizimga ta'siri aniqlanadi.

Qiyosiy tahlil: Hududlar kesimida amalga oshirilgan islohotlar natijalari taqqoslandi. Masalan, shahar va qishloq hududlarida oilaviy shifokorlar tizimi qamrovi va raqamli xizmatlardan foydalanish darajasi farq qilishi, tahlil natijalarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega bo'ldi.

Ilmiy manbalarni tahlil: Mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan chop etilgan maqolalar, dissertatsiya ishlari va sog'liqni saqlash sohasidagi tadqiqotlar metodik asos sifatida ishlatildi. Bu usul orqali islohotlarning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligi va aholi farovonligiga ta'siri o'rganildi.

Bu metodologiya yordamida tadqiqot an'anaviy va raqamli tizimlarni solishtirish, islohotlarning samaradorligini baholash va hududlar kesimida tahlil qilish imkonini berdi.

Tahlil shuni ko'rsatadiki, birlamchi tibbiy yordam tizimida asosiy o'zgarishlar quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirilgan: Natijalar shuni ko'rsatadiki, Prezident farmonlari orqali amalga oshirilayotgan islohotlar birlamchi tibbiy yordam tizimini modernizatsiya qilish, aholi salomatligini yaxshilash va xizmat ko'rsatish sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. ahlil shuni ko'rsatadiki, birlamchi tibbiy-sanitariya muassasalaridagi islohotlar quyidagi asosiy yo'nalishlarda amalga oshirilgan:

Oilaviy poliklinikalar va tibbiy xizmat tarmog'i: Hududlarda oilaviy shifokor tizimi kengaytirildi. Bemorlar bilan muntazam aloqani kuchaytirish, profilaktik va davolash ishlarini samarali tashkil etish imkoniyati yaratildi. Matbuot va tadqiqotlar oilaviy shifokor tizimining samaradorligini tasdiqlaydi.

Raqamli texnologiyalarni joriy etish: Elektron ro'yxatga olish, bemorlarning sog'liq holatini monitoring qilish, masofaviy maslahatlar va statistik ma'lumotlarni boshqarish tizimi ishga tushirildi. Bu xizmatlarning tezkorligini oshirdi va xodimlar ish yukini kamaytirdi. Tibbiyotda raqamlashtirish natijasida tibbiy xizmatlar sifati sezilarli darajada oshmoqda. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, elektron tizimlar joriy etilgan muassasalarda bemorlarni qabul qilish va tashxis qo'yish vaqti qisqargan. Shu bilan birga, raqamlashtirish jarayonida kadrlarning axborot texnologiyalari bo'yicha bilimini oshirish zarurati yuzaga kelmoqda. Tibbiyotda raqamlashtirish tushunchasi

Tibbiyotda raqamlashtirish – bu tibbiy ma'lumotlarni elektron shaklga o'tkazish, ularni saqlash, qayta ishlash va uzatishda axborot texnologiyalaridan foydalanish jarayonidir. Elektron tibbiy karta, onlayn ro'yxatdan o'tish, laboratoriya natijalarini raqamli ko'rinishda olish shular jumlasidandir.

Raqamli texnologiyalarning afzalliklari

Raqamlashtirish tibbiyot sohasida bir qator muhim afzalliklarni ta'minlaydi:

tibbiy hujjatlarning aniqligi va shaffofligi oshadi;

shifokorlar o'rtasida ma'lumot almashish tezlashadi;

inson omili bilan bog'liq xatolar kamayadi;

bemorlarning vaqt va mablag' sarfi qisqaradi.

Telemeditsina va sun'iy intellekt

Telemeditsina orqali masofadan turib tashxis qo'yish va maslahat berish imkoniyati yaratilmoqda. Bu ayniqsa chekka hududlarda yashovchi aholi uchun muhim ahamiyatga ega. Sun'iy intellekt texnologiyalari esa kasalliklarni erta aniqlash, rentgen va KT tasvirlarini tahlil qilishda samarali vosita bo'lib xizmat qilmoqda.

Tibbiyot xodimlarini rag'batlantirish: Farmonlar va qarorlar orqali shifokorlar malakasini oshirish, moliyaviy rag'batlantirish va ijtimoiy kafolatlar tizimi joriy etildi. Olimlar (Rahmonov, 2022; Mirzaev, 2021) bu chora-tadbirlar ish

sifatini oshirish va sog'liqni saqlash tizimining barqarorligini ta'minlashda muhimligini ta'kidlashadi.

Hududlarda teng xizmat ko'rsatish: Qishloq va shahar hududlarida xizmat ko'rsatish sifati, ya'ni oilaviy shifokorlar qamrovi, raqamli xizmatlardan foydalanish imkoniyati va davlat kafolatlari farqlari tahlil qilindi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, islohotlar hududlar kesimida samarali amalga oshirilmoqda, biroq ba'zi chekka hududlarda xizmat sifatini oshirish uchun qo'shimcha chora-tadbirlar zarur. Prezidentimiz tomonidan 2020 yil 12 noyabrda qabul qilingan dastlabki farmonlar sog'liqni saqlash tizimini tubdan isloh qilishda yangi bosqichni boshlab berdi. Xususan, aholi salomatligini saqlashda profilaktika masalasi ustuvor yo'nalish sifatida belgilanib, poliklinikalar faoliyatini qayta tashkil etishga alohida e'tibor qaratildi. Bu esa kasallikni davolashdan ko'ra, uni oldini olish samarali ekanini amalda isbotlab berdi.

Prezidentimiz o'z chiqishlarida va qabul qilingan hujjatlarda ona va bola salomatligini davlat siyosatining eng muhim yo'nalishlaridan biri sifatida belgilab kelmoqda. Shu asosda patronaj xizmati takomillashtirilib, homilador ayollar, yangi tug'ilgan chaqaloqlar va yosh bolalarni uyma-uy kuzatish tizimi yo'lga qo'yildi. Bu orqali erta xavf omillarini aniqlash va asoratlarning oldini olish imkoniyati kengaydi. Yurak-qon tomir kasalliklari va qandli diabet kabi surunkali xastaliklar aholi o'rtasida keng tarqalayotganini inobatga olgan holda, Prezidentimiz profilaktik ko'riklar, skrining tekshiruvlari va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishni kuchaytirish zarurligini ta'kidladi. Poliklinikalarda "erta aniqlash — erta davolash" tamoyili joriy etilib, xavf guruhidagi fuqarolar bilan manzilli ishlash amaliyoti yo'lga qo'yildi. 2022 - yil dekabr oyida qabul qilingan qarorlarda ham birlamchi tibbiy yordam tizimini yanada mustahkamlash, oilaviy shifokorlar institutini rivojlantirish va profilaktikaga yo'naltirilgan xizmatlar hajmini oshirish vazifalari belgilab berildi. Mazkur qarorlar poliklinikalarning moddiy-texnik bazasini yaxshilash, tibbiyot xodimlarining malakasini oshirish va raqamli tibbiyot elementlarini joriy etishga xizmat qildi.

Shuningdek, Prezidentimiz tashabbusi bilan amalga oshirilgan loyihalar doirasida aholi o'rtasida sog'lom ovqatlanish, jismoniy faollik va zararli odatlarni kamaytirish bo'yicha keng qamrovli targ'ibot ishlari olib borildi. Bu esa qandli diabet va yurak kasalliklari xavfini kamaytirishda muhim omil bo'ldi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, Prezidentimiz qabul qilgan farmon va qarorlar sog'liqni saqlash tizimini profilaktikaga yo'naltirish, patronaj xizmatini kuchaytirish va aholi salomatligini muhofaza qilishda muhim huquqiy va amaliy asos bo'lib xizmat qilmoqda. Bu islohotlar jamiyat salomatligini yaxshilashga qaratilgan uzoq muddatli barqaror rivojlanishni ta'minlaydi. Shuni ta'kidlash mumkinki, birlamchi tibbiy-sanitariya muassasalarida amalga oshirilayotgan islohotlar O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Prezident farmonlari asosida joriy etilgan o'zgarishlar oilaviy poliklinikalar, raqamli xizmatlar va tibbiyot xodimlarini qo'llab-quvvatlash tizimini modernizatsiya qildi. Bu esa aholining salomatligini yaxshilash va xizmat ko'rsatish sifatini oshirish imkonini beradi.

Shuningdek, olimlar va matbuot manbalari islohotlarning ijtimoiy va iqtisodiy ta'sirini tasdiqlaydi, bu esa ularning davomiyligi va tizimli amalga oshirilishi zarurligini ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni №P-XXX, 2022. "Birlamchi tibbiy yordam tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari."
2. Rahmonov A. Birlamchi tibbiy yordam va oilaviy shifokor tizimi: amaliy tajriba. Toshkent, 2022.
3. Mirzaev S. Sog'liqni saqlash tizimidagi islohotlar va ularning ijtimoiy-iqtisodiy ta'siri. Toshkent, 2021.
4. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi statistik ma'lumotlari, 2020–2024.

5. “Xalq so‘zi” gazetasi maqolalari: “Sog‘liqni saqlashda yangi model joriy etildi”, 2023.
6. “Pravda Vostoka”, maqolalar 2021–2024.